

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 21.11.2003
KOM(2003) 702 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET OG
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG**

Første rapport om anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked ("direktivet om elektronisk handel")

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	INDLEDNING	3
2.	ØKONOMISK OG TEKNOLOGISK UDVIKLING INDEN FOR E-HANDEL.....	5
3.	GENNEMFØRELSE AF DIREKTIVET	6
3.1.	Gennemførelseskalender	6
3.2.	Gennemførelseskarakteristika	7
3.3.	Opfølgning på gennemførelsen	8
4.	ANVENDELSE AF DIREKTIVET	8
4.1.	Det indre marked.....	8
4.2.	Etablerings- og informationskrav.....	9
4.3.	Kommerciel kommunikation	10
4.4.	Lovregulerede erhverv	11
4.5.	Elektroniske kontrakter	12
4.6.	Internettjenesteformidleres ansvar	13
4.7.	Procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold.....	15
4.8.	Adfærdskodekser og udenretslig bilæggelse af tvister.....	17
4.9.	Nationale e-handelskontaktpunkter.....	18
5.	INTERNATIONALE ASPEKTER.....	19
5.1.	Den internationale udvikling inden for e-handel	19
5.2.	Udvidelsen.....	20
6.	EVALUERING AF DIREKTIVETS FORDELE	20
7.	HANDLINGSPLAN FOR OPFØLGNING PÅ DIREKTIVET	21
7.1.	Sikring af direktivets korrekte gennemførelse	21
7.2.	Fremme af det administrative samarbejde mellem medlemsstater	22
7.3.	Øget oplysning til virksomheder og borgere.....	22
7.4.	Overvågning af udviklingen inden for politikken på området og kortlægning af eventuelle behov for supplerende tiltag	22
7.5.	Styrkelse af det internationale samarbejde og dialogen på det retlige område	23
8.	KONKLUSION.....	23

1. INDLEDNING

Denne rapport indeholder den første evaluering af gennemførelsen og anvendelsen af direktiv 2000/31/EF om elektronisk handel¹, herefter direktivet, og dets virkninger. Rapporten bygger både på Kommissionens erfaringer på området og på tilbagemeldingerne fra medlemsstater, erhvervsliv, branche- og forbrugersammenslutninger samt fra andre berørte parter om deres erfaringer med direktivet. Det er ikke så længe siden, at direktivet blev vedtaget og gennemført, og erfaringerne hermed er derfor begrænsede. Det har dog allerede vist sig, at direktivet har haft en betydelig og positiv effekt på e-handlen i Europa. Sammen med direktivet om gennemsigtighed for informationssamfundstjenester², hvorved der blev etableret en mekanisme, der giver Kommissionen mulighed for at evaluere, hvorvidt nationale lovforslag er forenelige med fællesskabsretten, skaber direktivet således mere gennemsikrelige retlige rammer for det indre marked, hvilket fremmer udviklingen af e-handel på tværs af grænserne.

Arbejdet på europæisk plan for at fremme e-handlens udvikling startede på et tidligt tidspunkt med Kommissionens meddelelse fra 1997 "Et europæisk initiativ inden for elektronisk handel"³. Der blev med dette dokument fastsat en klar målsætning om at skabe sammenhængende europæiske bestemmelser om e-handel inden 2000.

Dette blev understreget af Det Europæiske Råd i Lissabon i 2000, hvor der blev opstillet et nyt strategisk mål for Den Europæiske Union for det næste årti, nemlig at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videnbaserede økonomi i verden. Det blev på topmødet i Lissabon understreget, at både erhvervsliv og borgere skal have adgang til billig kommunikationsinfrastruktur i verdensklasse og til et bredt udvalg af tjenester, og at det kun var muligt at udnytte Europas e-potentiale fuldt ud, hvis man skabte de rigtige betingelser for udviklingen af e-handel og internet.

Direktivet, der blev vedtaget kort efter topmødet i Lissabon, er i fuld overensstemmelse med denne målsætning. Det fjerner eventuelle hindringer for de grænseoverskridende online-tjenester i det indre marked og giver retssikkerhed for virksomheder og borgere. Det fremmer således de europæiske tjenesteyderes konkurrenceevne og stimulerer innovation og jobskabelse. Det bidrager ligeledes til den fri bevægelighed for information og udtryksfriheden i Den Europæiske Union.

¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8. juni 2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked ("direktivet om elektronisk handel"), EFT L 178 af 17.7.2000, s. 1.

² Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationsfundets tjenester, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998, EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18. Den 13.2.2003 vedtog Kommissionen en beretning til Europa-Parlamentet og Rådet, der specifikt evaluerer anvendelsen af direktiv 98/34/EF inden for informationssamfundets tjenester (KOM(2003) 69). I beretningen understreges fordelene ved proceduren, hvilket bekræfter direktivets værdi som et effektivt værktøj i det indre marked med hensyn til dette nye økonomiske område.

³ KOM(97) 157 endelig udg. af 16.4.1997.

Direktivet indeholder klare og fleksible retlige rammer for e-handel og regulerer kun de elementer, der anses for strengt nødvendige med hensyn til at sikre, at det indre marked for e-handel fungerer optimalt. Direktivet er udarbejdet således, at det er teknologisk neutralt, for at undgå løbende at skulle tilpasse det til den teknologiske udvikling⁴. Det dækker en bred vifte af tjenester, der leveres online (såkaldte "informationssamfundstjenester") lige fra online-aviser og specialiserede nyhedstjenester (f.eks. erhvervsinformation eller finansielle informationer), online-salg af forskellige produkter (bøger, computer-hardware og -software, farmaceutiske produkter osv.) til online-levering af finansielle tjenester (online-banking og -investering). Sidstnævnte tjenester har særlig stor betydning, da de er særlig egnede til grænseoverskridende levering, hvilket Kommissionen har erkendt i sin meddelelse om elektronisk handel og finansielle tjenesteydelser⁵. Direktivet finder anvendelse horisontalt på tværs af alle retsområder, der vedrører leveringen af informationssamfundstjenester, uanset om det er på det privatretlige, det offentligretlige eller kriminalretlige område. Det finder desuden både anvendelse på business-to-business (B2B) og business-to-consumer (B2C) e-handel.

Direktivets hjørnesten er indremarkeds klausulen, der skaber den nødvendige retssikkerhed og -klarhed, således at leverandører af informationssamfundstjenester er i stand til at tilbyde deres tjenester i hele EU. Bestemmelserne om formidleransvar skaber retssikkerhed for internettjenesteformidlere og bidrager således til at sikre leveringen af de grundlæggende internetformidlingstjenester. Samtidig giver direktivets informations- og gennemsigtighedskrav, reglerne om kommerciel kommunikation og de grundlæggende principper om elektroniske kontrakter en række høje standarder for online-handel i alle medlemsstater, hvilket således øger forbrugernes tillid.

Fordi direktivet var en af de første retsakter, der fandt anvendelse på en bred vifte af retlige områder i tilknytning til e-handlens udvikling, og som fastsatte sammenhængende bestemmelser om e-handel som sådan, fik det stor opmærksomhed fra lovgivere på internationalt niveau, og det fungerer således som model for både nationale, regionale eller globale lovgivningsinitiativer⁶.

Sideløbende med etableringen af de retlige rammer fortsætter arbejdet på europæisk plan med det formål at stimulere udviklingen af e-business og e-forvaltning. Kommissionen har især opstillet en sammenhængende strategi i sin eEurope-handlingsplan, der blev vedtaget i 2002, med henblik på at fortsætte realiseringen af målsætningerne fra Det Europæiske Råd i Lissabon⁷.

⁴ Teknologiske applikationer (WAP eller PDA), der f.eks. gør det muligt at få adgang til indhold ved hjælp af et specifikt værktøj, medfører ikke nogen "ændring af information" i den i artikel 12 anvendte betydning, men er blot en "teknisk specifikation af indhold".

⁵ KOM(2001) 66 endelig af 7.2.2001.

⁶ UNCITRAL henviser således til direktivet i sit løbende arbejde om elektroniske kontrakter, f.eks. for nylig i rapporten om 41. møde i arbejdsgruppen vedrørende e-handel, der er tilgængelig på: <http://www.uncitral.org/en-index.htm>. Mercosur er i løbende dialog med Kommissionen om de retlige aspekter vedrørende e-handel.

⁷ Hvad angår forskning og udvikling henvises til Kommissionens arbejdsprogram for 2003-04 vedrørende informationssamfundsteknologier, der er tilgængeligt på: <http://www.cordis.lu/ist>

2. ØKONOMISK OG TEKNOLOGISK UDVIKLING INDEN FOR E-HANDEL

Der har til trods for e-økonomiens generelle afmatning været fortsat vækst inden for e-handel i Den Europæiske Union. Man hører stadig oftere om succeshistorier inden for online-verdenen, f.eks. online-markedspladser, business-to-business-pladser (B2B) og online-finansiering. Der er sket en kraftig udvikling inden for brugen af internet, og det vurderes, at der allerede er 185 millioner europæiske internetbrugere.⁸ Siden direktivet blev vedtaget, er dækningsgraden af faste internetforbindelser i de europæiske husholdninger steget fra 18 % i 2000 til 43 % i november 2002. Internetdækningen i virksomhederne er naturligvis meget højere. Selv blandt de små virksomheder (0-49 ansatte) havde 84 % adgang til internet i 2002. Omkring 70 % af alle virksomheder i EU har deres eget websted.⁹ Mere end 2/3 af de små og mellemstore virksomheder bruger internet som et forretningsværktøj. Internet er en væsentlig faktor, hvis de vil forbedre deres konkurrenceevne og skabe nye produkter og tjenester.

E-handlens potentiale er siden direktivets vedtagelse desuden vokset som følge af den teknologiske udvikling inden for bredbånd og kommunikation via multiplatforme, det vil sige muligheden for at blive tilkoblet internet på andre måder end gennem en pc, herunder digitalt tv eller mobiltelefoner af tredje generation.¹⁰ Denne udvikling åbner op for en lang række nye muligheder inden for online-levering af tjenester. Nye tjenester og applikationer samt nyt indhold vil skabe nye markeder og gøre det muligt at øge produktiviteten og således både væksten og beskæftigelsen i hele den økonomiske sektor. Det vil også give både forbrugere og virksomheder nemmere adgang til de forskellige informations- og kommunikationsværktøjer.¹¹

I øjeblikket repræsenterer e-handlen omkring 1-2 % af al detailhandel i EU, men der er gode udsigter for vækst: f.eks. steg online-handlen i forbindelse med julehandlen 2002 med 86 % i forhold til året før. Det er i dag kun ca. 12 % af virksomhederne, der sælger deres produkter online, især inden for turisme, finansielle tjenester, publikationsvirksomhed og software, men der er sket en hurtigere udvikling med hensyn til online-indkøb.¹² Det vurderes, at e-handel i detailhandelen (B2C) vil stige fra 10 mia. EUR i 2000 til 70 mia. EUR i 2003.¹³ Det forventes desuden, at 54 % af alle europæiske internetbrugere vil handle online i 2006.¹⁴

Hertil kommer, at der er en hastig vækst inden for online-reklame. Det forventes, at væksten i virksomhedernes udgifter til online-reklame vil overstige væksten i de samlede medieudgifter i 2003.¹⁵ De samlede udgifter til reklame steg ca. 2 % i 2002, men væksten inden for online-reklame var omkring 10 gange større.¹⁶ Da metoderne til online-reklame er meget

⁸ Kilde: Interactive Advertising Bureau UK, 2002: <http://www.iabuk.net>. eMarketer forventer, at dækningen vil stige til 190 millioner ved udgangen af 2003: <http://www.europamedia.net>.

⁹ Jf. "The European e-Business Report 2002/2003 edition" fra Kommissionens e-Business W@tch på: www.europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/watch/index.htm eller www.ebusiness-watch.org.

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen "På vej mod fuld dækning med mobilnet af tredje generation", KOM(2002) 301 endelig af 11.6.2002.

¹¹ eEurope 2005: Et informationssamfund for alle, KOM(2002) 263 endelig af 28.5.2002.

¹² eBusiness W@tch (se ovenfor). I f.eks. Det Forenede Kongerige og Tyskland oplyser over 50 % af virksomhederne, at de allerede benytter sig af e-indkøb.

¹³ European Information Technology Observatory: <http://www.eito.org>.

¹⁴ Interactive Advertising Bureau UK, 2002: <http://www.iabuk.net>.

¹⁵ eMarketer's Media Spending Outlook white paper, 2002.

¹⁶ I Frankrig og Det Forenede Kongerige er der blevet registreret rekordniveauer for online-reklame i andet halvår af 2002 med en stigning på 52 % i Det Forenede Kongerige i forhold til 2001 og en

fleksible¹⁷, og da de markedsføringsansvarlige har mulighed for meget hurtigt at ændre de parametre, der indgår i en online-reklamekampagne, har de meget hurtigt fundet ud af at udnytte de forskellige online-reklameteknikker og til at innovere for bedst muligt at opfylde potentielle kunders behov og således skabe en mere interaktiv marketingsproces.¹⁸ Internet er således blevet et meget effektivt værktøj for forbrugerne med henblik på at indhente oplysninger og sammenligne tilbud på en effektiv og brugervenlig måde, f.eks. ved at foretage søgninger forud for et eventuelt køb ("pre-sale" søgning), der giver dem mulighed for hurtigt at få oplysninger om udvalg og egenskaber ved de produkter og tjenester, der tilbydes i Europa eller internationalt.¹⁹

EU-tjenesteydernes konkurrenceevne i e-handelen er for nylig blevet væsentlig forbedret ved ikrafttrædelsen den 1. juli 2003 af direktivet om moms på digitale tjenester²⁰. Dette direktiv har fjernet en række konkurrencemæssige ulemper for EU-tjenesteydere. Bestemmelserne om opfyldelse af moms krav ved elektroniske meddelelser som f.eks. e-registrering, e-indberetning og e-fakturering blev også moderniseret.

3. GENNEMFØRELSE AF DIREKTIVET

3.1. Gennemførelseskalender

Fristen for medlemsstaternes gennemførelse af direktivet i deres nationale ret var den 17. januar 2002, hvilket var 18 måneder efter direktivets ikrafttræden den 17. juli 2000. Rådet og Europa-Parlamentet accepterede en relativ kort gennemførelsesperiode, da de var enige om, at det var vigtigt hurtigst muligt at etablere retlige rammer for e-handel.

Der opstod dog visse forsinkelser i gennemførelsen, hvilket hovedsagelig kan tilskrives direktivets horisontale karakter, idet det har konsekvenser på en lang række retsområder.²¹

fordobling i Frankrig fra 153 mio. EUR i 2001 til 309 mio. EUR i 2002, jf. "Europe's marketers switch to on-line", Interactive Advertising Bureau UK, juni 2003.

¹⁷ F.eks. banner-reklamer, pop-up-reklamer, nøgleordssøgninger.

¹⁸ Når der først er etableret en kontakt med en kunde (og denne har givet sit samtykke), er virksomhederne f.eks. i stand til at tilbyde et skræddersyet produkt, der passer til de individuelle kundebehov, hvilket giver mulighed for at afgive individuelle tilbud ("one-to-one") via e-post. Den gradvise overgang fra brugen af pop-up-reklamer til mere brugervenlige reklamer, der er knyttet til specifikke nøgleordssøgninger, viser, at man forsøger at udvikle mere brugervenlige reklameteknikker.

¹⁹ Online-reklame, websteder, e-post og søgemaskine-marketing er alle metoder, der hver især påvirker købeprocessen, også selv om produktet ikke sælges online, jf. DoubleClick, Touchpoints: "Effective Marketing Sequences in the Interactive Media Age", marts 2003: http://www.doubleclick.com/us/knowledge/documents/research/dc_touchpoints_0303.pdf.

Der mangler fortsat pålidelige statistikker over omfanget af brugen af internet til søgning forud for et eventuelt køb ("pre-sale" søgning), men det synes dog at fremgå af forskellige undersøgelser, at tallene er af en vis størrelse, jf. en undersøgelse foretaget af Interactive Advertising Bureau UK om omfanget af interaktive medier i Europa.

²⁰ Rådets direktiv 2002/38/EF af 7. maj 2002 om ændring og midlertidig ændring af direktiv 77/388/EØF hvad angår merværdiafgiftssystemet for radio- og tv-spredningstjenester og visse elektronisk leverede tjenesteydelser, EFT L 128 af 15.5.2002, s. 41. Se også Rådets forordning (EF) nr. 792/2002, EFT L 128 af 15.5.2002, s. 1.

²¹ Begrundelserne for dette kom frem i forbindelse med bilaterale kontakter med medlemsstaterne under gennemførelsen. For eksempel havde mange medlemsstater brug for tid til at sikre en bred, national konsultation af berørte kredse.

Indtil videre er gennemførelseslovgivningen trådt i kraft i 12 medlemsstater²². I de resterende tre medlemsstater²³ er arbejdet med gennemførelsen af direktivet meget fremskredent. Bilaget til denne rapport indeholder en liste over nationale bestemmelser til gennemførelse af direktivet.²⁴

3.2. Gennemførelseskarakteristika

Generelt har man ved udarbejdelsen af de nationale bestemmelser fulgt direktivets form og indhold meget nøje.²⁵ Med undtagelse af Nederlandene besluttede medlemsstaterne at gennemføre direktivet i form af en horisontal lov om e-handel for at skabe en så klar og brugervenlig national lovgivning som mulig. Tyskland gennemførte direktivet ved at ændre sin lov om teletjenester.²⁶ Det Forenede Kongerige gennemførte direktivet i to dele: en del om de generelle aspekter og en del om finansielle tjenester. Belgien delte direktivets generelle bestemmelser og proceduren i artikel 3, stk. 4-6, op i to separate love af forfatningsmæssige årsager.

I de fleste medlemsstater var man i forbindelse med gennemførelsen mest opmærksom på indremarkedsklausulen og bestemmelserne om internettjenesteformidlernes ansvar. For at gennemføre direktivet korrekt har en række medlemsstater desuden være nødsaget til at gennemgå og ændre gældende nationale bestemmelser, f.eks. for at fjerne eventuelle hindringer for elektroniske kontrakter²⁷. Visse medlemsstater har i deres nationale lov tilføjet en række supplerende elementer, der ikke var omfattet af direktivet, herunder formidleransvar for leverandører af hyperlinks og søgeværktøjer²⁸, procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold²⁹, krav om registrering af leverandører af informationssamfundstjenester³⁰, filtrering³¹, sikring af oplysninger³², kryptering³³ og supplerende bestemmelser om elektroniske kontrakter. Visse medlemsstater har også ladet deres nationale lovgivning om e-handel omfatte aspekter, som ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde, f.eks. online-pengespil.³⁴

²² Belgien, Danmark, Tyskland, Grækenland, Spanien, Irland, Italien, Luxembourg, Østrig, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige. Heraf havde tre medlemsstater (Tyskland, Luxembourg og Østrig) gennemført direktivet til fristen den 17. januar 2002.

²³ Frankrig, Nederlandene og Portugal.

²⁴ Herudover har de tre EØS-medlemsstater Island, Liechtenstein og Norge (Norge med undtagelse af bestemmelserne om formidleransvar, der vil blive gennemført separat) hver især vedtaget en gennemførelseslovgivning. For tiltrædelses- og kandidatlande henvises til afsnit 5.2.

²⁵ Hvad angår Frankrig, Nederlandene og Portugal tager denne sammenligning og andre henvisninger i denne rapport udgangspunkt i disse landes udkast til lovgivning, eftersom deres endelige lovgivning endnu ikke var tilgængelig.

²⁶ Tyskland var den eneste medlemsstat, der allerede havde vedtaget en horisontal lovgivning på nationalt niveau forud for direktivets vedtagelse, nemlig loven om teletjenester (Teledienstegesetz) af 22. juli 1997.

²⁷ I overensstemmelse med artikel 9.

²⁸ Spanien, Østrig og Portugal (jf. for yderligere oplysninger afsnittet om ansvar).

²⁹ Finland har specifikke lovbestemte procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold vedrørende ophavsret (ligesom EØS-medlemsstaten Island).

³⁰ Spanien og Portugal.

³¹ Frankrig.

³² Spanien.

³³ Frankrig og Luxembourg.

³⁴ I f.eks. Spanien, Østrig, Luxembourg og EØS-medlemsstaten Liechtenstein er det kun indremarkedsklausulen, der ikke finder anvendelse på online-pengespil, således alle de øvrige nationale gennemførelsesbestemmelser fuldt ud finder anvendelse på leveringen af online-pengespiltjenester.

Kommissionens tjenestegrene har igennem hele gennemførelsesperioden arbejdet tæt sammen med alle medlemstater for at vejlede dem med henblik på en korrekt gennemførelse af direktivet. Desuden har de fleste medlemsstater givet meddelelse om deres lovforslag i overensstemmelse med informationsproceduren i direktiv 98/34/EF³⁵, da disse forslag indeholder andre bestemmelser, der har betydning for informationssamfundstjenester, og således går videre end en ren gennemførelse af direktivet. De tætte bilaterale kontakter med medlemsstaterne og informationsproceduren gav Kommissionens tjenestegrene mulighed for at foretage en detaljeret analyse og reagere på lovforslagene forud for deres endelige vedtagelse. Dette har vist sig at være et godt middel til at forbedre kvaliteten af nationale gennemførelsesbestemmelser.

3.3. Opfølgning på gennemførelsen

Gennemførelsen af direktivet er ifølge Kommissionens foreløbige evaluering generelt tilfredsstillende. Det er dog nødvendigt fortsat at analysere medlemsstaternes endelige lovbestemmelser i 2004. Det fremgår af den foreløbige analyse, at et par af de love, der er endeligt vedtaget, indeholder visse problemer, der især vedrører gennemførelsen af bestemmelserne om internettjenesteformidlernes ansvar. Inden den træffer formelle foranstaltninger, vil Kommissionen gå i dialog med de pågældende medlemsstater for at drøfte forskellige løsninger på disse problemer.

4. ANVENDELSE AF DIREKTIVET

4.1. Det indre marked

Fordi e-handel foregår på tværs af grænserne, var det nødvendigt, at lovbestemmelserne på dette område gav retssikkerhed for både virksomheder og forbrugere. Denne retssikkerhed opnås i kraft af direktivets centrale bestemmelse, nemlig indremarkedsklausulen, sammen med en række ledsagebestemmelser.

Indremarkedsklausulen består af to komplementære bestemmelser: Medlemsstaterne skal sikre, at en leverandør af informationssamfundstjenester, der er etableret på deres område, opfylder de gældende nationale bestemmelser, der er omfattet af det "koordinerede område"³⁶, selv når denne leverer tjenester i en anden medlemsstat. Til gengæld må medlemsstaterne af årsager, der er omfattet af det koordinerede område, ikke begrænse retten til at levere informationssamfundstjenester fra en anden medlemsstat.

Indremarkedsklausulen er omfattet af enkelte begrænsede undtagelser, der er fastsat i bilaget til direktivet. Der findes herudover også en mulighed for i konkrete tilfælde at undtage fra indremarkedsklausulen, hvilket medlemsstaterne kan benytte til at træffe foranstaltninger, herunder sanktioner eller foreløbige retsmidler, for at begrænse leveringen af en bestemt online-tjeneste fra en anden medlemsstat, når der er behov for at beskytte visse specifikke interesser, f.eks. forbrugernes.³⁷ Enhver foranstaltning, der træffes af en medlemsstat i

³⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37, som ændret ved direktiv 98/48/EF, EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18.

³⁶ Det vil sige krav i medlemsstaternes retssystemer, der gælder for leverandører af informationssamfundstjenester eller for informationssamfundstjenester, uanset om de er generelle eller specifikt fastsat for disse (artikel 2, litra h)).

³⁷ Undtagelsen i artikel 3, stk. 4-6.

henhold til denne bestemmelse, er underlagt strenge betingelser som fastsat i artikel 3, stk. 4-6.

I modsætning til visse medlemsstaters forventning om, at de ofte ville være nødsaget til at gøre brug af denne undtagelse, har dette indtil videre ikke været tilfældet. Kommissionen har kun modtaget fem formelle notifikationer, der alle var fra samme medlemsstat og alle handlede om stort set samme problem (nemlig svigagtig brug af overtakseringsnumre), og to af disse notifikationer blev foretaget i henhold til "hasteproceduren" i artikel 3, stk. 5.³⁸ I maj 2003 udsendte Kommissionen en meddelelse om anvendelsen af artikel 3, stk. 4-6, i direktivet om elektronisk handel³⁹ med vejledning om anvendelsen af denne ad hoc-undtagelse inden for finansielle tjenesteydelser. Vejledningen blev udarbejdet, fordi en række medlemsstater var bekymrede for, om indremarkedsklausulen kunne finde fuld anvendelse på finansielle tjenesteydelser, så længe man ikke havde nået en højere grad af harmonisering på visse finansielle områder. Det beskrives i meddelelsen, i hvilke begrænsede tilfælde⁴⁰ en medlemsstat, der vurderer, at forbrugerne på sit område bør beskyttes mod en bestemt finansiell online-tjenesteydelse, kan træffe foranstaltninger mod denne udenlandske finansielle tjenesteydelse efter at have notificeret Kommissionen. Kommissionen har dog indtil videre ikke modtaget notifikationer fra nogen medlemsstat vedrørende leveringen af finansielle tjenesteydelser.⁴¹

4.2. Etablerings- og informationskrav

Eftersom artikel 4, stk. 1, forbyder medlemsstaterne at stille krav om forudgående godkendelse (eller noget andet tilsvarende krav) for, at en tjenesteyder kan påbegynde og udøve aktivitet som leverandør af informationssamfundstjenester, findes der ingen godkendelsesordning i medlemsstaterne. De medlemsstater, der overvejede at indføre sådanne ordninger for alle eller visse informationssamfundstjenester, afholdt sig fra at gøre dette, og i visse tilfælde blev eksisterende godkendelseskrav endog ophævet. Dette har sikret, at man nemt og uden bureaukratiske forhindringer kan etablere sig som leverandør af informationssamfundstjenester i en medlemsstat.

Til gengæld sikrer artikel 5 gennemsigtighed og bedre information om en tjenesteyders identitet og etableringssted. Der stilles bl.a. krav om oplysning om tjenesteyderens navn, fysiske adresse, nærmere oplysninger, som gør det muligt hurtigt at kontakte tjenesteyderen, samt relevante oplysninger om optagelse i et handelsregister eller et lignende register. Denne artikel er blevet gennemført næsten ordret i de fleste EU- og EØS-medlemsstater.

³⁸ I et andet tilfælde traf myndighederne i en medlemsstat foranstaltninger til at håndhæve deres nationale gennemførelsesbestemmelser over for en tjenesteyder, der var etableret på deres område, fordi myndighederne i en anden medlemsstat havde anmodet dem om at træffe passende foranstaltninger i henhold til den nationale lovgivning. Disse foranstaltninger blev truffet i henhold til samarbejdspligten i artikel 3, stk. 4, litra b), med det resultat, at problemet blev løst, uden at modtagelsesmedlemsstaten behøvede at træffe foranstaltninger over for den pågældende tjenesteyder.

³⁹ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Den Europæiske Centralbank - Anvendelsen af artikel 3, stk. 4-6, i direktivet om elektronisk handel, KOM(2003) 259 endelig af 14.5.2003.

⁴⁰ Disse tilfælde er de samme som for andre informationssamfundstjenester.

⁴¹ I sin betænkning til Europa-Parlamentet om Kommissionens meddelelse om elektronisk handel og finansielle tjenesteydelser (KOM(2001) 66 endelig af 7.2.2001) understregede Christopher Huhne betydningen af en fuld anvendelse af indremarkedsklausulen på de finansielle tjenesteydelser, fordi dette område er særdeles velegnet til levering på tværs af grænserne, og han understregede ligeledes de muligheder og fordele, som indremarkedsklausulens anvendelse på e-handlen i Europa medfører.

Internetoperatørerne i EU synes ikke til fulde at have kendskab til disse informationskrav. Generelt reagerede leverandørerne af informationssamfundstjenester dog hurtigt og positivt, når de fik påpeget mangler i opfyldelsen af direktivets informationskrav.⁴² Medlemsstaterne skal informere bedre om disse krav for at sikre, at virksomhederne tilpasser deres websteder i overensstemmelse hermed.

4.3. Kommerciel kommunikation

En virksomheds mulighed for at reklamere for sine tjenester eller produkter på internet har adskillige store fordele: Det er ikke alene et udmærket medie for virksomheder af enhver størrelse til at gøre opmærksom på dem selv og en betydelig indtægtskilde for mange leverandører af informationssamfundstjenester, men det udgør også en udmærket kilde til information for forbrugere.

Direktivet supplerer de eksisterende direktiver inden for forbrugerbeskyttelse⁴³ ved f.eks. at henvise til fællesskabslovgivningens gennemsigtighedskrav, som skal overholdes i forbindelse med kommerciel online-kommunikation, herunder rabatordninger, tilbud, konkurrencer og spil. Disse krav⁴⁴ øger forbrugerbeskyttelsen og forbrugernes tillid til e-handel, som vil blive styrket yderligere med forslaget til forordning om salgsfremmende foranstaltninger⁴⁵, forslaget til direktiv om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugere⁴⁶ og forslaget til forordning om samarbejde mellem nationale myndigheder med ansvar for håndhævelse af lovgivning om forbrugerbeskyttelse⁴⁷. Desuden svarer kravet i direktivets artikel 6, litra a), om, at den kommercielle kommunikation klart skal kunne identificeres som sådan, til de krav, der gælder for tv-spredning i artikel 10, stk. 1, i direktivet om fjernsyn uden grænser.⁴⁸ Stort set alle medlemsstater har gennemført artikel 6, litra a), næsten ordret.⁴⁹

⁴² For resultaterne af en undersøgelse af websteder, foretaget af VZBV (Verbraucherzentrale Bundesverband, der er det tyske forbund af forbrugersammenslutninger) i perioden fra oktober 2002 til februar 2003, henvises til:

http://www.vzbv.de/home/start/index.php?page=themen&bereichs_id=5&themen_id=20&mit_id=164&task=mit.

Der henvises ligeledes til en undersøgelse, foretaget af European Consumer Centres, "Realities of the European online marketplace", tilgængelig på: http://www.iaa.ie/downloads/eec_report.pdf, med fokus på gennemførelsen af informationskravene i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg, EFT L 144 af 4.6.1997, s. 19.

⁴³ F.eks. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20. maj 1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg, EFT L 144 af 4.6.1999, s. 19; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/65/EF af 23. september 2002 om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser til forbrugere, EFT L 271 af 9.10.2002, s. 16; Direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om vildledende reklame, EFT L 250 af 19.9.1984, s. 17, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/55/EF, EFT L 290 af 23.10.1997, s. 18; Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29.

⁴⁴ Se artikel 5 og 6.

⁴⁵ KOM(2001) 546 endelig af 2.10.2001, ændret forslag KOM(2002) 585 endelig 25.10.2002.

⁴⁶ KOM(2003) 356 endelig af 18.6.2003.

⁴⁷ KOM(2003) 443 endelig af 18.7.2003.

⁴⁸ Direktiv 89/552/EØF om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv-spredningsvirksomhed, EFT L 298 af 17.10.1989, s. 23, ændret ved direktiv 97/36/EF, EFT L 202 af 30.7.1997, s. 60, og for øjeblikket under revision. http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/twf/newint_en.htm

⁴⁹ To medlemsstater, Frankrig og Spanien, har tilføjet, at der er pligt til at nævne ordet "reklame" i den kommercielle kommunikation.

Direktivet giver medlemsstaterne mulighed for at tillade eller forbyde uopfordret kommerciel kommunikation via e-post fra leverandører af informationssamfundstjenester, der er etableret på deres område, og det stiller kun krav om, at uopfordret kommerciel kommunikation skal være tydeligt oplyst som sådan.

Uopfordret kommerciel kommunikation er dog blevet et stadig stigende problem for både forbrugere og virksomheder. Uopfordret kommerciel kommunikation via e-post reguleres derfor nu på fællesskabsplan med direktiv 2002/58/EF om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor⁵⁰, der kun tillader fremsendelse af uopfordret kommerciel kommunikation via e-post efter forudgående samtykke fra modtageren, når modtageren er en fysisk person, eller inden for rammerne af et eksisterende kundeforhold. Kommissionen har desuden set nærmere på indførelsen af supplerende bestemmelser, herunder især med hensyn til de tekniske og internationale aspekter af uopfordret kommerciel kommunikation.⁵¹ I sidstnævnte tilfælde fokuserer Kommissionen på det internationale samarbejde for at bekæmpe uopfordret kommerciel kommunikation, da det i de fleste tilfælde stammer fra lande uden for EU.

4.4. Lovregulerede erhverv

Medlemsstaterne skal i henhold til direktivet sikre, at medlemmer af et lovreguleret erhverv kan anvende kommerciel online-kommunikation under overholdelse af faglige regler om især uafhængighed, værdighed og faglig etik. Dette indebærer, at medlemmer af lovregulerede erhverv kan give kundeinformation via websteder, hvilket tidligere ikke var muligt i en række medlemsstater.⁵² Mange medlemsstaters lovgivning til gennemførelse af direktivet indeholder udtrykkeligt det princip, at online-reklame er tilladt for lovregulerede erhverv på de betingelser, der er fastsat i artikel 8, stk. 1.⁵³

Faglige sammenslutninger, der repræsenterer lovregulerede erhverv på europæisk niveau, har reageret positivt på opfordringen i direktivet til at udvikle adfærdskodekser vedrørende brugen af kommerciel kommunikation. Revisorerhvervet⁵⁴, advokater⁵⁵, læger⁵⁶, farmaceuter⁵⁷ og ejendomsmæglere⁵⁸ har udarbejdet adfærdskodekser på europæisk plan, der

⁵⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor, EFT L 201 af 31.7.2002. s. 37. Artikel 7, stk. 2, i direktivet om elektronisk handel, som kun gælder for fysiske personer, skal nu fortolkes i lyset af direktiv 2002/58.

⁵¹ Yderligere oplysninger findes på:
http://europa.eu.int/rapid/start/cgi/guesten.ksh?p_action.gettxt=gt&doc=IP/03/1015|0|RAPID&lg=EN&display=

⁵² For en oversigt over medlemsstaternes regler om de lovregulerede erhvervs anvendelse af reklame henvises til en undersøgelse, foretaget af Institut für höhere Studien, Wien, for GD for Konkurrence: "Economic impact of regulation in the field of liberal professions in different Member States", tilgængelig på: <http://europa.eu.int/comm/competition/publications/publications/#liberal>.

⁵³ Belgien, Grækenland, Irland, Italien, Østrig og Portugal i den nuværende udgave.

⁵⁴ "Model Code of Conduct Governing On-line Commercial Communications by Member Bodies of the Federation des Expert Comptables Européens (FEE) and their members", tilgængelig på: <http://www.fee.be/secretariat/PDFs/Code%20of%20Conduct%20E-Commerce.pdf>.

⁵⁵ "Electronic Communication and the Internet", tilgængelig på: http://www.cbce.org/doc/En/e_com_en.pdf.

⁵⁶ "European Good Practice Guide for publicity relating to physicians' professional practice on the Net", tilgængelig på: http://www.cpme.be/adopted/CPME_AD_Brd_160302_6_EN_fr.pdf.

⁵⁷ "Les indications du GPUE concernant les services pharmaceutiques en ligne", tilgængelig på: <http://www.pgeu.org/webdata/docs/01.06.20F%20PGEU11%20code%20de%20conduit.pdf>.

⁵⁸ "Code of conduct for real estate professionals in the field of e-commerce", tilgængelig på: <http://www.cepi.be>.

specifikt vedrører online kommerciel kommunikation. Visse adfærdskodekser behandler kun online kommerciel kommunikation, mens andre dækker en bredere vifte af webbaserede tjenester. Et fælles træk ved alle kodekserne er, at der lægges vægt på kravet om at levere nøjagtig og pålidelig information og om at afholde sig fra at foretage "overkommerciel" reklame for at beskytte fagets værdighed og faglige etik.

4.5. Elektroniske kontrakter

Direktivet indeholder tre bestemmelser om elektroniske kontrakter, hvoraf den vigtigste er kravet om, at medlemsstaterne skal sikre, at deres retssystem gør det muligt at indgå kontrakter elektronisk, jf. artikel 9, stk. 1. Denne bestemmelse gjorde det således nødvendigt for medlemsstaterne at gennemgå deres nationale lovgivning for at fjerne de bestemmelser, der kunne være til hinder for indgåelsen af elektroniske kontrakter. Mange medlemsstater har i deres lovgivning indført en horisontal bestemmelse om, at kontrakter, der indgås elektronisk, har samme retsgyldighed som kontrakter, der indgås på mere traditionel måde⁵⁹. Hvad navnlig angår krav i national ret om, at kontrakter skal indgås "skriftligt", fremgår det klart af medlemsstaternes gennemførelsesbestemmelser, at elektroniske kontrakter opfylder sådanne krav⁶⁰.

Direktivets bestemmelser suppleres af direktiv 1999/93 om elektroniske signaturer⁶¹, som har til formål at sikre, at elektroniske signaturer anerkendes retligt, således at der ved indgåelsen af kontrakter i praksis opnås ligestilling mellem traditionel papirdokumentation og elektronisk kommunikation. Det fremgår navnlig af artikel 5, stk. 1, i direktiv 1999/93, at en "elektronisk signatur, der er baseret på et kvalificeret certifikat", i forbindelse med data i elektronisk form opfylder retskravene til en signatur på samme måde som en håndskreven underskrift på et dokument i papirform. Det bestemmes i artikel 5, stk. 2, i direktiv 1999/93, at en elektronisk signatur ikke må nægtes retlig gyldighed og anerkendelse som bevis under retssager alene af den grund, at den er i elektronisk form eller ikke er baseret på et "kvalificeret" certifikat".

Direktivets artikel 10 og 11 om informationpligten vedrørende den elektroniske indgåelse af kontrakter og kravet om bekræftelse af en ordre er gennemført næsten ordret i de nationale lovgivninger. Det fremgår af tilbagemeldinger fra medlemsstaterne, at leverandørerne af informations-samfundstjenester efter en justeringsperiode og forskellige opstartsproblemer hurtigt har tilpasset deres websteder i overensstemmelse med disse krav.⁶²

⁵⁹ Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Luxemburg, Finland.

⁶⁰ Direktivet har desuden indført ændringer med hensyn til den nationale fortolkning af kravene om "skriftlig indgåelse", f.eks. i Tyskland vedrørende forsikringspolicer og kravet om, at den forudgående information skal foreligge skriftligt.

⁶¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF af 13. december 1999 om en fællesskabsramme for elektroniske signaturer, EFT L 13 af 19.1.2000, s. 12.

⁶² En analyse af et udsnit af en medlemsstats websteder, der i april 2002 blev anvendt til e-handel, viser, at fire ud af fem websteder allerede overholdt oplysningspligten i henhold til den nationale lovgivning, selv om den kun havde været i kraft i to måneder. En analyse af et udsnit af websteder i en anden medlemsstat fra oktober 2002 til februar 2003 viste visse mangler i den information, der blev leveret, og i de tekniske midler, der var til rådighed med henblik på at rette indtastningsfejl. De tjenesteydere, der blev gjort opmærksom på problemer i deres webstedes udformning, reagerede dog hurtigt og bragte deres websted i overensstemmelse med lovens krav, jf.

http://www.vzbv.de/home/start/index.php?page=themen&bereichs_id=5&themen_id=20&mit_id=164&task=mit.

Tre medlemsstater har i deres gennemførelseslovgivning indført regler om det aktuelle tidspunkt for indgåelse af en kontrakt.⁶³ I de øvrige medlemsstater er dette aspekt omfattet af den almindelige lov om kontrakter. Kommissionen har indtil videre ikke kendskab til nogen retspraksis, der skulle påvise eventuelle problemer som følge af de almindelige lovbestemmelser om kontrakter med hensyn til fastsættelsen af tidspunktet for de elektroniske kontraktens indgåelse.

4.6. Internettjenesteforbidleres ansvar

Med artikel 12-14 fastsættes der et nøjagtigt afgrænset ansvar for internettjenesteforbidlere, der leverer tjenester i form af ren viderefremidling ("mere conduit"), caching og oplagring ("hosting"). Begrænsningerne i formidleransvaret i direktivet finder anvendelse på visse klart afgrænsede aktiviteter, der udøves af en af internettjenesteforbidlere, og ikke på bestemte kategorier af tjenesteydere eller information.⁶⁴ Direktivets begrænsninger i formidleransvaret er fastsat horisontalt, hvilket betyder, at den dækker både det civilretlige og strafferetlige formidleransvar for alle typer ulovlige aktiviteter, der udføres af tredjemand.

Direktivet berører ikke det ansvar, som den person, der er kilden til indholdet, har, og det begrænser heller ikke formidleransvaret i situationer, der ikke er omfattet af de i direktivet fastsatte begrænsninger. Direktivet berører desuden ikke en national domstols eller en national administrativ myndigheds mulighed for at kræve, at en tjenesteyder bringer en overtrædelse til ophør eller forhindrer den.⁶⁵ Disse spørgsmål er underlagt medlemsstaternes nationale ret.

Begrænsningerne i formidleransvaret i direktivet blev anset for nødvendige for at sikre både leveringen af grundlæggende tjenester, der garanterer den fortsatte fri udveksling af information i netværket, og opstillingen af faste rammer, der giver internet og e-handel mulighed for at udvikle sig. Medlemsstaternes forskellige tilgang til de retlige bestemmelser på dette område og deres forskellige retspraksis og den heraf følgende retsusikkerhed med hensyn til grænseoverskridende aktiviteter medførte en risiko for, at der opstod hindringer for den fri levering af grænseoverskridende tjenester. Man valgte dog kun at gribe ind på fællesskabsniveau i det omfang, det var nødvendigt for at forebygge en sådan risiko⁶⁶.

⁶³ Frankrig, Luxembourg og Portugal (hvor det i sidstnævnte lands lovgivning præciseres, at bekræftelsen af modtagelsen ikke nødvendigvis er afgørende for fastsættelsen af tidspunktet for kontraktens indgåelse).

⁶⁴ Især begrænsningen i formidleransvar i forbindelse med oplagring ("hosting") i artikel 14 dækker forskellige situationer, hvor tredjepartsindhold lagres, undtagen oplagring ("hosting") af websteder, f.eks. også elektroniske opslagstavler eller diskussionsfora.

⁶⁵ Det vil dog give anledning til visse bekymringer, hvis der opstår en situation, hvor der i stort omfang anvendes forbud eller påbud som led i en overordnet politik til bekæmpelse af ulovligt indhold i stedet for en anvendelse af forbud eller påbud mod enkelte konkrete overtrædelser. I 2002 pålagde myndighederne i Nordrhein-Westfalen omkring 90 internetadgangsudbydere at blokere for adgangen til en række specifikke websteder.

⁶⁶ Disse konklusioner bygger på detaljerede analyser af de gældende regler og nyeste retspraksis, inklusive en undersøgelse om "Existing rules in Member States governing liability for information society services", som Kommissionen fik udført af Deloitte & Touche i 1998.

Artikel 12-14 indfører harmonisering for situationer, hvor formidlerne nævnt i disse bestemmelser ikke kan holdes ansvarlige, og medlemsstaterne må ikke fastsætte yderligere betingelser, der skal opfyldes, for at en internettjenesteformidler kan påberåbe sig en ansvarsbegrænsning. Medlemsstaterne har tilsyneladende generelt gennemført artikel 12-14 korrekt, og mange medlemsstater har valgt at gennemføre artikel 12-14 næsten ordret.⁶⁷

Ud over de aspekter, der er omfattet af artikel 12-14, besluttede visse medlemsstater⁶⁸ at indføre begrænsninger i formidleransvaret for leverandører af hyperlinks og søgemaskiner.⁶⁹ Dette skyldtes deres ønske om at skabe incitament for investering og innovation samt fremme e-handlens udvikling ved at etablere en yderligere retssikkerhed for tjenesteydere. Mens det ikke blev anset for nødvendigt at lade direktivet omfatte hyperlinks og søgemaskiner, har Kommissionen opfordret medlemsstaterne til at udvide retssikkerheden for internettjenesteformidlere. Det er opmuntrende, at medlemsstaterne i deres seneste retspraksis anerkender betydningen af linking- og søgemaskiner for internet. Generelt synes denne retspraksis at være i overensstemmelse med formålet med det indre marked, dvs. at sikre levering af grundlæggende internettjenester, som fremmer udviklingen af internet og e-handel. Denne retspraksis synes derfor ikke at give anledning til problemer i forbindelse med det indre marked.⁷⁰

De nationale domstole har i nogle enkelte sager⁷¹ allerede haft lejlighed til at fortolke direktivets bestemmelser. I disse tilfælde var de nationale bestemmelser til gennemførelse af direktivet dog endnu ikke vedtaget i de pågældende stater.

Der er fortsat en meget begrænset praktisk erfaring med anvendelsen af artikel 12-14, men medlemsstaternes og de berørte parter tilbagemeldinger har indtil videre været generelt positive. Fremgangsmåden i direktivet synes at have fået bred opbakning blandt de berørte parter. Kommissionen vil under alle omstændigheder og i overensstemmelse med artikel 21 fortsat overvåge og nøje analysere enhver ny udvikling, herunder national lovgivning, retspraksis og administrativ praksis vedrørende formidleransvar, og den vil undersøge ethvert fremtidigt behov for at tilpasse de nuværende lovgivningsmæssige rammer på grundlag af denne udvikling, f.eks. behovet for yderligere begrænsninger i ansvaret for andre aktiviteter, herunder levering af hyperlinks og søgemaskiner.⁷²

⁶⁷ Kommissionens tjenestegrene har indtil videre på foreløbig basis konstateret et eller to tilfælde, hvor medlemsstaterne synes ikke at have gennemført bestemmelserne om begrænsninger i formidleransvaret korrekt, men analysen af disse tilfælde er endnu ikke afsluttet.

⁶⁸ Spanien, Østrig, Portugal og EØS-medlemsstaten Liechtenstein i deres lovforslag.

⁶⁹ Spanien og Portugal har valgt modellen i artikel 14 for både søgemaskiner og hyperlinks, mens Østrig og Liechtenstein har valgt modellen i artikel 12 for søgemaskiner og modellen i artikel 14 for hyperlinks.

⁷⁰ F.eks. i Frankrig med hastesagskendelse af 12.5.2003 fra byretten (TGI) i Paris i sagen "Lorie c/M. G.S. et SA Wanadoo Portails", og i Tyskland med dom af 17.7.2003 fra Bundesgerichtshof (BGH) i sagen "Verlagsgruppe Handelsblatt v. Paperboy" (I ZR 259/00).

⁷¹ I Nederlandene: dom af 7.11.2002 fra appeldomstolen i Amsterdam (Gerechtshof te Amsterdam) i sagen "Deutsche Bahn v. XS4ALL" (762/02 SKG), og dom af 20.6.2002 fra byretten i Amsterdam (Rechtbank Amsterdam) i sagen "Deutsche Bahn v. Indymedia" (KG 02/1073), (domme tilgængelige på: <http://www.rechtspraak.nl>); og i EØS-medlemsstaten Norge: dom af 27.6.2003 fra appeldomstolen (Borgarting Lagmannsrett) i sagen "Public Prosecutor v. Tele2" (02-02539 M/01). Tele2 blev frikendt, fordi den offentlige anklager frafaldt tiltalen.

⁷² Fremgangsmåden i de medlemsstater, der har valgt at lovgive om hyperlinks og søgemaskiner, synes ikke at medføre nogen risiko for en opsplitning af det indre marked. Kommissionen følger dog aktivt medlemsstaternes arbejde med hensyn til formidleransvar, f.eks. det grundlæggende arbejde, der er udført af "Le Forum des droits sur l'Internet" i Frankrig, som den 3.3.2003 offentliggjorde en anbefaling om hyperlinks med titlen "Hyperliens: Statut Juridique", og den 23.10.2003 en anbefaling om "Quelle

Medlemsstaterne må i henhold til artikel 15 og med hensyn til aktiviteterne i artikel 12-14 ikke pålægge internettjenesteformidlere en generel forpligtelse til at overvåge den information, som de fremsender eller oplagrer, eller en generel forpligtelse til aktivt at undersøge forhold eller omstændigheder, der tyder på ulovlig virksomhed. Dette er vigtigt, da en generel overvågning af millioner af websteder og -sider i praksis ville være umulig og medføre en uforholdsmæssig stor byrde for formidlerne og højere priser for brugerne for at få adgang til de grundlæggende tjenester.⁷³ Artikel 15 forhindrer dog ikke de offentlige myndigheder i medlemsstaterne i at indføre et overvågningskrav i specifikke og klart definerede enkeltsager.

4.7. Procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold

Procedurerne for de berørte parter anmeldelse og fjernelse af ulovlig information⁷⁴ er fastsat på grundlag af de betingelser, der gælder for, at en leverandør af oplagringstjenester (*hosting provider*) kan blive fritaget for formidleransvar som fastsat i artikel 14, stk. 1, litra b). Artikel 14 gælder horisontalt på alle typer information. Da direktivet i sin tid blev vedtaget, blev det besluttet, at det ikke skulle indeholde bestemmelser om procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold. I stedet opfordres der udtrykkeligt i artikel 16 og betragtning 40 til selvregulering på dette område.⁷⁵

Medlemsstaterne har ligeledes anvendt denne fremgangsmåde i deres nationale lovgivning til gennemførelse af direktivet. Af de medlemsstater, der har gennemført direktivet, har kun Finland indføjet en bestemmelse om procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold, dog kun vedrørende overtrædelser af ophavsretten.⁷⁶ Alle de øvrige medlemsstater har overladt dette aspekt til selvregulering.⁷⁷

I overensstemmelse med artikel 21, stk. 2, der pålægger Kommissionen at analysere behovet for forslag vedrørende procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold, har Kommissionen aktivt opfordret de berørte parter til at udvikle procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold, og den har systematisk indsamlet og analyseret oplysninger om nye procedurer.⁷⁸ Kommissionen har deltaget i forskellige europæiske og internationale fora,

responsabilité pour les créateurs d'hyperliens vers des contenus illicites". Begge anbefalinger er tilgængelige på: <http://www.foruminternet.org/recommandations/>.

⁷³ Det er i denne forbindelse vigtigt at bemærke, at en række rapporter om og undersøgelser af blokerings- og filtreringsapplikationers effektivitet synes at vise, at der endnu ikke findes nogen teknologi, der ikke kan omgås, og som giver en 100 % effektiv blokering eller filtrering af ulovlig eller skadelig information, og hvormed man samtidig undgår at blokere fuldt lovlig information og således krænke ytringsfriheden.

⁷⁴ Procedurer, der anvendes af de berørte parter, og som har til formål at identificere ulovlig information, som oplagres på netværket, og at fremme en hurtig fjernelse heraf.

⁷⁵ Da Europa-Parlamentet vedtog direktivet i 2000, opfordrede det Kommissionen til at fremme etableringen af effektive procedurer for de berørte parter med henblik på anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold. Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning om Rådets fælles holdning med henblik på vedtagelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked, 4.5.2000, EFT C 041 af 7.2.2001, s. 38.

⁷⁶ Blandt EØS-medlemsstaterne har Island også vedtaget en lovpligtig procedure for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold.

⁷⁷ Belgien har indført en horisontal samreguleringsprocedure: en samarbejdsprotokol mellem de belgiske myndigheder og den belgiske sammenslutning af internettjenesteydere, <http://www.ispa.be/en/c040201.html>

⁷⁸ Der er foretaget en analyse af forskellige procedurer, og en række virksomheder og organisationer er blevet hørt i medlemsstaterne, f.eks. den nederlandske klageinstans for diskrimination på internet (*Meldpunt Discriminatie Internet*); XS4ALL (Nederlandene); Telefónica (Spanien); Nokia (Finland);

hvor man har drøftet spørgsmålet om procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold: især inden for rammerne af Global Business Dialogue⁷⁹, de workshoper, der er blevet afholdt af European Parliamentarians Internet Group (e-Ping)⁸⁰, og Rights Watch Project⁸¹. Den har ligeledes opfordret medlemsstaterne til aktivt at samarbejde med de berørte parter og har samarbejdet med det spanske formandskab, der har ført drøftelser med medlemsstaterne inden for rammerne af Rådets arbejdsgruppe om informationssamfundet.

Rådets henstilling om beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed⁸², der blev vedtaget i 1998, er den første retsakt på EU-plan om indholdet i audiovisuelle tjenester og informationstjenester, der er tilgængelig på internet. Henstillingen indeholder retningslinjer for national selvregulering med henblik på beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed. Navnlig skal internettjenesterformidlere udarbejde adfærdskodekser med henblik på bedre anvendelse af gældende lovgivning⁸³.

Kommissionen har ligeledes inden for rammerne af sin handlingsplan for et sikrere internet arbejdet på at bekæmpe ulovligt og skadeligt indhold i globale netværk.⁸⁴ Direktiv 2001/29/EF om ophavsret og beslægtede rettigheder⁸⁵ pålægger medlemsstaterne at sørge for, at rettighedshavere under særlige omstændigheder kan få nedlagt forbud over for mellemmænd, hvis tjenester anvendes af tredjemand til at krænke ophavsrettigheder eller

Telia (Sverige), BT online (Det Forenede Kongerige); Internet Watch Foundation (Det Forenede Kongerige); eBay; The European Internet Services Association (Euroispa); The European Federation for the Interactive Software Industry; samt Motion Pictures Association of America.

⁷⁹ Kommissionen har nøje fulgt arbejdet inden for rammerne af Global Business Dialogue (GBDe) gennem kontakter med de vigtigste af de deltagende virksomheder. GBDe udsendte en anbefaling i september 2000 om en specifik model for en procedure for fjernelse af ulovligt indhold med hensyn til intellektuel ejendomsret. På opfordring fra Kommissionen oprettede GBDe i 2002 en taskforce til bekæmpelse af skadeligt indhold på internet (task force on Combating Harmful Internet Content) med det formål at se nærmere på spørgsmålet om anmeldelse og fjernelse af andet skadeligt indhold. Denne taskforce udstedte en anbefaling i oktober 2002 med forslag til, hvorledes internettjenesteformidlerne og de offentlige myndigheder kan udvikle procedurer til håndtering af skadeligt indhold på internet, <http://www.gbde.org>.

⁸⁰ Se på: <http://www.eping.org>.

⁸¹ Rights Watch Project er et forskningsprojekt, der er finansieret af Kommissionen gennem det 5. forskningsrammeprogram. Projektet blev iværksat med henblik på at etablere et fuldt funktionsdygtigt pilotprojekt, der kunne fremme en tværeurøpæisk selvreguleringsprocedure for fjernelse af materiale, der krænker den intellektuelle ejendomsret. Dette har indtil videre været det eneste initiativ på europæisk niveau med hensyn til fjernelse af ulovligt indhold. Kommissionens repræsentanter har været til stede under alle forhandlinger vedrørende projektet, især de to møder, som har været afholdt inden for rammerne af projektet, og hvor internettjenesteudbydere, rettighedshavere og forbrugersammenslutninger var repræsenteret, <http://www.rightswatch.com>.

⁸² Rådets henstilling af 24. september 1998 om udvikling af den europæiske industris konkurrenceevne inden for audiovisuelle tjenester og informationstjenester gennem fremme af nationale rammer, der tager sigte på at opnå en sammenlignelig og effektiv beskyttelse af mindreårige og den menneskelige værdighed (98/560/EF), EFT L 270 af 7.10.1998, s. 48.

⁸³ Henstillingens gennemførelse blev første gang evalueret i 2000/2001. Af evalueringsrapporten, som blev offentliggjort i 2001 (KOM(2001) 106 endelig), fremgår det, at henstillingen allerede på dette tidspunkt generelt blev anvendt tilfredsstillende. Kommissionen er for øjeblikket i færd med at udarbejde anden rapport om henstillingens gennemførelse, og denne rapport vil blive vedtaget ved udgangen af 2003. Rapporten udarbejdes på basis af et spørgeskema, som er blevet sendt til både medlemsstaterne og tiltrædelseslandene. Formålet med den nye rapport er at fastslå, om der er gjort fremskridt i forhold til 2002, da dataene til den første rapport blev indsamlet.

⁸⁴ EF-handlingsplan til fremme af en mere sikker anvendelse af internettet, EFT L 33 af 6.2.1999, s. 1, og opfølgningen heraf, beslutning nr. 1151/2003/EF af 16. juni 2003, EFT L 162 af 1.7.2003, s. 1.

⁸⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet, EFT L 167 af 22.6.2001, s. 10.

beslægtede rettigheder. Kommissionen har også fremlagt et forslag om sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, der bl.a. indeholder passende retsmidler vedrørende internetrelaterede krænkelse af den intellektuelle ejendomsret, herunder søgsmål med påstand om forbud.⁸⁶

Internettjenesteformidlere har på eget initiativ og i samarbejde med de nationale myndigheder og andre berørte parter, herunder indehavere af intellektuelle rettigheder, været aktive i bekæmpelsen af ulovlige aktiviteter på internet, samtidig med, at de har forsøgt at finde en balance mellem brugernes og andre berørte parter legitime interesser på den ene side og ytringsfriheden på den anden. Internettjenesteformidlere har i denne henseende været stærkt medvirkende til udarbejdelsen af nationale adfærdskodekser for internettjenesteydere⁸⁷, hvoraf en række også er blevet meddelt Kommissionen⁸⁸.

Det fremgår af en analyse af det arbejde, der er foretaget med hensyn til anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold, at der, selv om der endnu ikke er fuld enighed, synes at være en vis forståelse mellem de berørte parter om de grundlæggende elementer, der skal tages i betragtning. Selv om der fortsat er en del uafklarede punkter, som de berørte parter skal blive enige om, finder Kommissionen det ikke nødvendigt på nuværende tidspunkt at tage et lovgivningsmæssigt initiativ.

4.8. Adfærdskodekser og udenretslig bilæggelse af tvister

I direktivet tilskyndes handels-, erhvervs- og forbrugersammenslutningerne til at bidrage til, at der opstilles pålidelige og fleksible rammer for e-handel ved at udvikle adfærdskodekser. Sådanne adfærdskodekser er ofte forbundet med såkaldte mærkningsordninger (*trustmark schemes*) eller garantimærker (*labels*).⁸⁹ En række sammenslutninger har udarbejdet sektorspecifikke kodekser og mærkningsordninger på europæisk plan⁹⁰, og der findes endnu flere kodekser på nationalt plan⁹¹. Efter en kraftig vækst i udviklingen af mærkningsordninger og garantimærker i tilknytning til direktivets vedtagelse i 2000 og 2001 har der dog vist sig en

⁸⁶ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om foranstaltninger og procedurer til sikring af overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, KOM(2003) 46 endelig af 30.1.2003. Det er fastsat i direktivforslagets artikel 2, at det ikke berører direktiv 2000/31/EF.

⁸⁷ EuroISPA-medlemmernes adfærdskodeks, tilgængelig på: <http://www.euroispa.org>.

⁸⁸ F.eks. "Code of Practice and Ethics" udarbejdet af Internet Service Providers Association of Ireland, tilgængelig på: <http://www.ispai.ie>.

⁸⁹ Den europæiske forbrugerorganisation (BEUC) og den europæiske arbejdsgiverorganisation (UNICE) er nået til enighed om principperne for sådanne mærkningsordninger, der overtager en lang række af direktivets krav og bekræfter sig med adfærdskodekser om de oplysninger, der skal gives, procedurene for ordreafgivelse osv. Aftalen er tilgængelig på: <http://212.3.246.142/2/FOIPENMDEALMDJGKIADKBPDBY9DWDPN9DW3571KM/BEUC/docs/DLS/2002-01026-01-E.pdf>.

Kommissionen har taget initiativ til og finansieret udviklingen af en horisontal europæisk mærkningsordning indeholdende en adfærdskodeks kaldet "Webtrader". Dette projekt bliver samfinansieret af GD for Erhvervs politik fra 2000 til februar 2003, tilgængelig på: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/webtrader.htm>. Deltagerne kunne dog ikke blive enige om en horisontal, tværsektoriel kodeks.

⁹⁰ F.eks. inden for forsikringsbranchen: <http://www.cea.assur.org/cea/publ/download/article149.pdf>; direkte markedsføring: http://www.fedma.org/img/db/Code_of_conduct_for_e-commerce.pdf; og e-detailhandel: <http://www.euro-label.com/euro-label/ControllerServlet>.

⁹¹ F.eks. "Chamber-Trust + Web-Trader" i Belgien (<http://194.78.225.199/fr/index.html>); "TrustedShops" i Tyskland (<http://www.trustedshops.de/de/home>); "l@belsite" i Frankrig (<http://www.labelsite.org>); "e-commerce Gütezeichen" i Østrig (<http://www.guetezeichen.at>); og "bbbonline" i Det Forenede Kongerige (<http://www.bbbonline.org>).

faldende aktivitet på dette område.⁹² Kommissionen vil derfor gerne opfordre erhvervs- og forbrugersammenslutninger samt medlemsstater til fortsat aktivt at støtte og fremme initiativer på dette felt.

Med hensyn til B2B-handel har Kommissionen allerede nedsat en ekspertgruppe, der skal fremme udarbejdelsen af adfærdskodekser inden for B2B-internethandelsplatforme. Ekspertgruppen har udarbejdet en rapport med en tjekliste til vurderingen af sådanne kodekser⁹³.

De øgede muligheder og udvidelsen af det geografiske virkefelt, som e-handlen giver, medfører ligeledes en større risiko for grænseoverskridende tvister mellem handelspartnere. Det er i sådanne tilfælde vigtigt, at der er adgang til hurtige og fleksible ordninger til udenretslig bilæggelse af tvister. Direktivet pålægger derfor medlemsstaterne både at give mulighed for etablering af ordninger for udenretslig bilæggelse af tvister ad elektronisk vej og at fremme udviklingen af sådanne ordninger. Der er i de seneste år opstået en lang række ordninger for udenretslig bilæggelse af tvister, ofte sammen med adfærdskodekser.⁹⁴ Kommissionen har støttet udviklingen af sådanne ordninger og gør fortsat dette.⁹⁵

4.9. Nationale e-handelskontaktpunkter

Siden direktivets gennemførelse har Kommissionen i overensstemmelse med artikel 19 samarbejdet aktivt med medlemsstaterne for at sikre oprettelsen af nationale kontaktpunkter for e-handel. Disse kontaktpunkter vil forbedre samarbejdet mellem medlemsstaterne (artikel 19, stk. 2, om kontaktpunkter for samarbejde mellem medlemsstaterne) og sikre, at forbrugere og virksomheder har adgang til generelle oplysninger om e-handel, der er relevante for anvendelsen af direktivet, og nærmere oplysninger om myndigheder og andre organer, hvor der kan opnås yderligere oplysninger eller praktisk bistand (artikel 19, stk. 4, om kontaktpunkter for tjenestemodtagere og tjenesteydere). Generaldirektoratet for det Indre

⁹² Dette kan også være en direkte konsekvens af den generelle afmatning af e-økonomien.

⁹³ Ekspertgruppens rapport "B2B Internet trading platforms. Final Report". (<http://europa.eu.int/comm/enterprise/ict/policy/b2b/wshop/fin-report.pdf>). For at fremme ekspertgruppens arbejde vil Kommissionen udarbejde en meddelelse om loyal handel i forbindelse med B2B.

⁹⁴ Se f.eks. analysen udarbejdet af Centre for Socio-Legal Studies at Oxford University med støtte fra Europa-Kommissionen inden for rammerne af handlingsplanen for et sikrere internet på: <http://www.selfregulation.info/cocon/coc-reviss03-dwc-020510.htm>. Se ligeledes mere generelt om alternative tvistbilæggelsesinstanser (ADR) Kommissionens grønbog om alternativ konfliktløsning på det civil- og handelsretlige område, KOM(2002) 196 endelig af 19.4.2002, tilgængelig på: http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/gpr/2002/com2002_0196en01.pdf.

⁹⁵ ECODIR er f.eks. et pilotprojekt, der udføres af en gruppe universiteter med finansiering fra Kommissionen. Det gav indtil juni 2003 adgang til en nemt tilgængelig online-ordning for bilæggelse af tvister mellem forbrugere og e-handlende. Projektet er i øjeblikket ved at blive evalueret med henblik på en eventuel fortsættelse. Se på: http://www.ecodir.org/about_us/index.htm. Ved IST-projektet (IST-2000-25464) "E-voldgift" (elektronisk voldgiftsnævn) indføres en alternativ ordning for bilæggelse af tvister for små og mellemstore virksomheder. I ordningen fastlægges de teknologiske krav, den nødvendige infrastruktur og den retlige ramme for oprettelse og koordinering af et internationalt voldgiftsnævn ved hjælp af netværkscomputere og intelligente multiagentsystemer som de vigtigste kommunikationsmidler. URL-projektet: <http://www.e-global.es/arbitration/>
Selv om initiativerne EEJ NET og FIN-Net ikke kun finder anvendelse på e-handel, har Kommissionen sammen med medlemsstaterne i kraft af disse initiativer indført udenretslige klageinstanser for at hjælpe virksomheder og forbrugere med at løse tvister i det indre marked hurtigt og effektivt. Yderligere oplysninger findes på EEJ-Nets websted (<http://www.eejnet.org>) og på FIN-Nets websted (<http://finnet.jrc.it>).

Markeds websted om e-handel indeholder en liste over disse kontaktpunkter og yderligere kontaktoplysninger.⁹⁶

5. INTERNATIONALE ASPEKTER

5.1. Den internationale udvikling inden for e-handel

Der er på grund af e-handlens og internettets helt særlige karakter, bl.a. at de geografiske grænser ikke spiller nogen rolle, et åbenlyst behov for at udvikle faste rammer på internationalt niveau. I denne forbindelse kan visse løsninger i direktivet, herunder begrænsningerne i internet tjenesteformidlernes ansvar, bruges som model. Kommissionen har aktivt bestræbt sig på at informere om EU's tilgang til disse aspekter, og den har modtaget meget positiv feedback.⁹⁷

De seneste års økonomiske afmatning inden for e-handel og den "nye økonomi" har tydeligvis haft konsekvenser på globalt plan og ført til færre drøftelser på området. Med det seneste opsving inden for e-handel kan der forventes en øget interesse for international dialog og samarbejde. Kommissionen vil fortsætte og om muligt øge sin deltagelse i forskellige multilaterale og bilaterale fora, og den vil arbejde i retning af et globalt e-handelsvenligt miljø.

Blandt de internationale fora, som Kommissionen deltager i, kan nævnes Verdenshandelsorganisationens arbejdsprogram vedrørende e-handel⁹⁸, OECD's arbejde vedrørende bredbånd og forbrugerbeskyttelse i forbindelse med grænseoverskridende handel, særlig med hensyn til internet⁹⁹, Europarådets arbejde om information og samarbejde vedrørende informationssamfundet¹⁰⁰ og dets arbejde om cyberkriminalitet, de nye teknologiers konsekvenser for menneskerettighederne, adgangsstyrede tjenester og databeskyttelse¹⁰¹, G8's arbejde om sikkerhed og beskyttelse på internet samt Verdensorganisationen for Intellektuel Ejendomsrets (WIPO) arbejde om beskyttelse af den

⁹⁶ Se på: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/ecommerce/index.htm.

⁹⁷ Et godt eksempel på, at direktivet fungerer som model, er Sydafrikas lov nr. 25 af 2002 om elektronisk kommunikation og handel (Electronic Communications and Transactions Act 25 of 2002), der nøje følger direktivets bestemmelser med hensyn til formidleransvar (artikel 12-15), Government Gazette of the Republic of South Africa, Vol. 446, Cape Town, 2. august 2002, nr. 23708.

⁹⁸ I 1998 havde WTO allerede udarbejdet et arbejdsprogram vedrørende elektronisk handel (tilgængelig på: http://www.wto.org/english/tratop_e/ecom_e/ecom_e.htm), selv om opfølgningen på programmet ikke levede fuldt på til forventningerne. Der drøftes nu specifikke e-handelsrelaterede spørgsmål på Det Almindelige Råds ad hoc-møder, især spørgsmålet om, hvorledes elektroniske leveringer skal klassificeres. Kommissionen, medlemsstaterne og en lang række af Verdenshandelsorganisationens medlemslande støtter det synspunkt, at elektroniske leverancer udgør tjenester, og dermed er underlagt GATS-aftalen.

⁹⁹ Se på: <http://www.oecd.org>, klik på "browse by topic" og herefter på "Electronic commerce".

¹⁰⁰ Den 4.10.2001 vedtog Europarådet konvention nr. 180 om information og samarbejde på det retlige område vedrørende informationssamfundets tjenester, der fulgte samme model som Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt regler for informationssamfundets tjenester, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998, EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18, idet definitionen af informationssamfundstjeneste i konventionen er nøjagtig den samme som i direktivet. Kommissionen har formelt foreslået Rådet at tilslutte sig konventionen på vegne af Det Europæiske Fællesskab, KOM(2003) 398 endelig af 7.7.2003.

¹⁰¹ Se på: <http://www.coe.int>, særlig konventionen om cyberkriminalitet, ETS nr. 185, der er tilgængelig på: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/CadreListeTraites.htm>.

intellektuelle ejendomsret på internet¹⁰². De Forenede Nationers Kommission for International Handelsret (UNCITRAL) beskæftiger sig ligeledes med elektroniske kontrakter.¹⁰³ Kommissionen er desuden aktivt involveret i samarbejdet inden for rammerne af Asien-Europa-mødet¹⁰⁴ om en aktionsplan for lettelse af e-handel¹⁰⁵. Den omfatter henstillinger om de e-handelsregler, som blev vedtaget i september 2002.¹⁰⁶

Betydningen af ikke-statslige fora som Global Business Dialogue in e-commerce (GBDe), Transatlantic Consumer Dialogue (TACD) og Transatlantic Business Dialogue (TABD) in e-commerce skal ikke undervurderes.¹⁰⁷ Disse fora udsender anbefalinger til de offentlige myndigheder og udvikler standarder for erhvervslivet om emner som formidleransvar (GBDe¹⁰⁸), forbrugerbeskyttelse inden for e-handel (TACD¹⁰⁹) og digital handel (TABD¹¹⁰). Disse initiativer har særlig stor betydning for e-handel, som er et meget innovativt område under hastig forandring, da de hurtigere og på en mere fleksibel måde kan reagere på den seneste udvikling end statslige fora.

Endelig er Kommissionen involveret i en række bilaterale e-handeldialoger vedrørende informationssamfundsspekter for at fremme direktivets bestemmelser og arbejde henimod sammenhæng på internationalt plan. Disse bilaterale dialoger omfatter EU/USA-dialogen om informationssamfundet, samarbejdet med Canada inden for rammerne af underudvalget for handel og investeringer mellem EU og Canada (TISC), der bl.a. omfatter en handlingsplan for e-handel i 1999, EU-Japan dialogen, dialogen mellem EU og Mercosur på det retlige område, og dialogen med Middelhavslandene.

5.2. Udvidelsen

En række tiltrædelseslande har allerede gennemført direktivet¹¹¹, dog i nogle tilfælde kun delvist. Af de tre kandidatlande¹¹² har kun Rumænien gennemført direktivet. Kommissionen samarbejder aktivt med de resterende lande for at sikre en gennemførelse inden for fristen.

6. EVALUERING AF DIREKTIVETS FORDELE

Det er på grundlag af det meget begrænsede erfaringsgrundlag med direktivet meget svært at evaluere dets virkninger. I denne forbindelse er det vigtigt at bemærke, at informationssamfundstjenester ikke er begrænset til blot køb og salg af produkter og tjenester online. De omfatter ligeledes kommerciel online kommunikation, online information og -

¹⁰² Se på: <http://ecommerce.wipo.int/primer/index.html>.

¹⁰³ Se på: <http://www.uncitral.org>. Unicitral har allerede udført et grundlæggende arbejde inden for e-handel, idet det i 1996 vedtog Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment og i 2001 Model Law on Electronic Signatures, som der ofte henvises til i internationalt sammenhæng.

¹⁰⁴ EU og 10 asiatiske ASEM-lande.

¹⁰⁵ <http://www.ktm.fi/eng/news/ase2002ecom/>.

¹⁰⁶ <http://www.congrex.fi/ase2002ecom/>

¹⁰⁷ Se på: <http://www.gbde.org>, <http://www.tacd.org>, og <http://www.tabd.org>.

¹⁰⁸ Paris-anbefalingen om formidleransvar (*Paris recommendation on liability*), 13.9.1999, Miami-anbefalingen om specifikke procedurer for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder (*Model IPR-specific notice and take down procedure*), 26.10.2000.

¹⁰⁹ Især dokument nr. ECOM-27-02 om børn og e-handel ("*Resolution on children and e-commerce*") og dokument nr. Internet-20-02 om beskyttelse af forbrugere mod grænseoverskridende svig ("*Resolution on protecting consumers from fraud and serious deception across borders*").

¹¹⁰ Rapport fra TABD's møde i Chicago i 2002, <http://www.tabd.org/recommendations/Chicago02.pdf>.

¹¹¹ Litauen, Ungarn, Malta, Polen og Slovenien.

¹¹² Bulgarien, Rumænien og Tyrkiet.

underholdning, levering af internetadgangstjenester, e-post, søgemaskiner osv. De eneste klager, som Kommissionen hidtil har modtaget fra virksomheder, der udøver grænseoverskridende online-aktiviteter, vedrører spørgsmål, der ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde eller indremarkedsklausulen, f.eks. online-pengespil¹¹³. Dette tyder på, at direktivet i øvrigt har været en hensigtsmæssig retlig ramme for informationssamfundstjenester i det indre marked.

Det synes at være lykkedes med direktivet at reducere antallet af retssager og dermed retsusikkerheden, særlig hvad angår internettjenesteformidlernes ansvar. De forskelle, der var begyndt at vise sig i medlemsstaternes retspraksis, var en af hovedårsagerne til, at Kommissionen fremsatte direktivforslaget. Efter direktivets vedtagelse har Kommissionen fået kendskab til sådan retspraksis. Sammen med garantien om, at internettjenesteformidlere ikke skal være underlagt byrde- og omkostningsfulde overvågningsforpligtelser, synes dette at have bidraget til at sikre en lav pris for leveringen af grundlæggende internetformidlingstjenester.

Der er ved evalueringen af direktivets virkninger visse indikatorer af særlig interesse, som endnu ikke er blevet brugt ved de hidtidige målinger af brugen af internet og af online-aktiviteter, der ofte forkert begrænses til online-salg. F.eks. andelen af internetbrugere, der søger online-information forud for et offline-køb, antallet af grænseoverskridende online-informationssøgninger som en procentdel af de samlede online-informationssøgninger, produktivitetsforbedringer som følge af lavere omkostninger til informationssøgning på B2B-området samt virksomhedernes udgifter til online-reklame.

Direktivet forventes endeligt gennemført i alle medlemsstater ved udgangen af 2003, dvs. to år efter den i direktivet fastsatte frist, som var januar 2002. Dette vil give mulighed for en mere detaljeret evaluering af direktivet på grundlag af ovenstående indikatorer i den anden rapport om direktivets gennemførelse, der skal fremlægges i 2005.

7. HANDLINGSPLAN FOR OPFØLGNING PÅ DIREKTIVET

7.1. Sikring af direktivets korrekte gennemførelse

Kommissionen vil i fortsat nøje overvåge gennemførelsen af direktivet i medlemsstaterne, herunder følge op på og analysere enhver relevant retspraksis, administrativ beslutning eller klage fra forbrugere eller virksomheder. De bilaterale kontakter, der med stor succes blev anvendt i forbindelse med direktivets gennemførelse, vil blive opretholdt med medlemsstaterne samt tiltrædelses- og kandidatlandene med henblik på at løse specifikke problemer og sikre en fortsat udveksling af information. Informationsproceduren i direktiv 98/34/EF¹¹⁴, der havde stor betydning for at sikre en korrekt og sammenhængende gennemførelse af direktivet, vil blive et vigtigt værktøj for at sikre sammenhængen mellem direktivet og de nye nationale lovgivningsinitiativer, der berører informationssamfundstjenester.

¹¹³ Tjenesteydere, der er etableret i én medlemsstat, og som tilbyder online-sportsvæddemål, bliver pålagt af andre medlemsstater at blokere for disse andre medlemsstaters borgeres adgang til deres online-tjenester.

¹¹⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester, EFT L 204 af 21.7.1998, s. 37, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/48/EF af 20. juli 1998, EFT L 217 af 5.8.1998, s. 18.

7.2. Fremme af det administrative samarbejde mellem medlemsstater

Efter at have bidraget til etableringen af kontaktpunkter for det administrative samarbejde mellem medlemsstater, vil Kommissionen nu koncentrere sig om at sikre, at dette administrative samarbejde også fungerer i praksis, og at der fortsat udveksles oplysninger mellem både Kommissionen og medlemsstaterne samt mellem medlemsstaterne indbyrdes.

7.3. Øget oplysning til virksomheder og borgere

Efter at have sikret, at medlemsstaterne har etableret kontaktpunkter for tjenesteydere og -modtagere i henhold til artikel 19, stk. 4, agter Kommissionen nu at fremme tætte forbindelser og en fortsat strøm af informationer mellem nationale kontaktpunkter samt forbrugere og virksomheder, herunder især vedrørende information om administrative afgørelser og retsafgørelser samt sager med udenretslig tvistbilæggelse. Der vil i denne forbindelse blive lagt særlig vægt på en korrekt gennemførelse af direktivets informationskrav og på videreformidlingen af information om gældende adfærdskodekser og deres håndhævelse.

Kommissionen finansierer allerede oprettelsen og driften af et online-informationssystem, som forvaltes af et europæisk netværk af Euro Info Centre. Formålet med dette system er at gøre SMV'er bekendt med de retlige aspekter af e-business og at få tilbagemeldinger om de praktiske problemer, virksomhederne står over for, når de udfører transaktioner elektronisk. (ELEAS-projektet).¹¹⁵ Dette informationssystem vil blive udvidet til også at omfatte tiltrædelses- og kandidatlandene og vil blive operationelt i begyndelsen af 2004.

7.4. Overvågning af udviklingen inden for politikken på området og kortlægning af eventuelle behov for supplerende tiltag

Der er i en række medlemsstater nye lovgivningsinitiativer på vej vedrørende online-pengespil (herunder sportsvæddemål), e-apoteker eller beskyttelsen af mindreårige. Dette medfører en risiko for en lovgivningsmæssig opsplittning og/eller konkurrenceforvridning. Kommissionen vil derfor nøje overvåge den lovgivningsmæssige udvikling på området for således at kortlægge eventuelle behov for tiltag på fællesskabsniveau, som vil blive beskrevet i den anden rapport om direktivets gennemførelse i 2005.

For så vidt angår online-pengespil, der i øjeblikket ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde, og i tilknytning til hvilke Kommissionen har modtaget en række klager vedrørende grænseoverskridende aktiviteter¹¹⁶, vil Kommissionen træffe foranstaltninger til behandling af disse klager og desuden iværksætte en undersøgelse for at få de oplysninger, der er nødvendige for at fastslå behovet og anvendelsesområdet for et eventuelt nyt initiativ på fællesskabsniveau. Endvidere har Kommissionen med hensyn til forsikring, der i øjeblikket ikke er omfattet af direktivets indremarkedsklausul, iværksat et samarbejde med medlemsstater og berørte parter med henblik på at undersøge eventuelle muligheder for at bringe visse forsikringsaktiviteter i overensstemmelse med indremarkedsklausulen.

Kommissionen følger stadig nøje de teknologiske udviklinger, der er relevante for informationssamfundstjenester, for at sikre, at bestemmelserne giver det bedst mulige grundlag for yderligere udvikling af e-handlen.

¹¹⁵ <http://ebusinesslex.net>

¹¹⁶ Vedrørende Danmark, Tyskland, Italien og Nederlandene, hvis myndigheder har anmodet udenlandske leverandører af online-pengespil om at blokere for deres borgeres adgang til disse websteder.

7.5. Styrkelse af det internationale samarbejde og dialogen på det retlige område

E-handel er i sagens natur grænseoverskridende og kræver løsninger på internationalt niveau, hvorfor Kommissionen vil styrke sin dialog på det retlige område med de vigtigste handelspartnere og sin deltagelse i internationale fora. Der vil blive lagt særlig vægt på etableringen af et sammenhængende regelsæt på internationalt niveau om aspekter som internettjenesteforbidernes ansvar, herunder procedurerne for anmeldelse og fjernelse af ulovligt indhold, elektroniske kontrakter, informationskrav og fremme af udenretslig bilæggelse af tvister.

8. KONKLUSION

Den nye lovgivning om e-handel, der i henhold til direktivet er ved at blive gennemført i alle medlemsstater, gør det nødvendigt at indsamle information og indhente erfaring med, hvorledes den fungerer i praksis.

Kommissionen har med henblik herpå iværksat en offentlig høring om de retlige problemer i forbindelse med e-business. Formålet hermed er at få tilbagemeldinger og indhente praktiske erfaringer fra markedet, at finde frem til de praktiske hindringer, der stadig måtte findes, eller at få oplysning om nye retlige problemer, som virksomhederne støder på i forbindelse med e-business.¹¹⁷

Der er på grundlag af den hidtidige analyse endnu ikke behov for at tilpasse direktivet, og da de praktiske erfaringer fortsat er begrænsede, vil det under alle omstændigheder være for tidligt at foretage en revision af direktivet. E-handel er dog et område under hastig forandring, hvor det er nødvendigt konstant at overvåge og analysere den retlige, tekniske og økonomiske udvikling.

Denne rapport er første fase i en løbende proces, der har til formål at sikre, at Europa forbliver på forkant med udviklingen og at skabe de bedste betingelser for e-handel med størst mulig retssikkerhed for både virksomheder og forbrugere og færrest mulige byrder for virksomheder og medlemsstater.

Kommissionen føler sig overbevist om, at denne rapport vil hjælpe medlemsstaterne med at sikre en korrekt gennemførelse af direktivet og med at informere borgerne og virksomhederne om de muligheder og garantier, som de nye retlige rammer giver. Kommissionen vil gerne have tilbagemeldinger om denne rapport, således at den fortsat kan overvåge direktivets gennemførelse.¹¹⁸

Resultaterne af handlingsplanen i denne rapport vil blive offentliggjort. Det vil danne grundlag for den anden rapport om direktivets gennemførelse, der skal fremlægges i 2005, og i hvilken der vil blive set nærmere på eventuelle behov for en revision af direktivet.

¹¹⁷ http://europa.eu.int/yourvoice/consultations/index_en.htm. Høringen blev afsluttet den 10. november 2003. Kommissionens tjenestegrene vil analysere resultaterne af høringen i et arbejdsdokument fra Kommissionen i januar/februar 2004 og drøfte dem med alle relevante berørte parter på en konference på højt plan, der som fastsat i e-Europe 2005 handlingsplanen skal afholdes i april 2004.

¹¹⁸ Se på: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/ecommerce/index.htm.

BILAG

GENNEMFØRELSE AF DIREKTIV 2000/31/EF

1. EU-medlemsstater:

Belgique/ België	<p>Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information visés à l'article 77 de la Constitution – 11 mars 2003/Wet betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet – 11 maart 2003</p> <p>Loi sur certains aspects juridiques des services de la société de l'information – 11 mars 2003/Wet betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij – 11 maart 2003</p> <p>Moniteur belge du 17.3.2003 p. 12960 et 12963.</p> <p>Http://www.moniteur.be/index_fr.htm</p> <p>Http://www.moniteur.be/index_nl.htm</p>
Danmark	<p>Lov om tjenester i informationssamfundet, herunder visse aspekter af elektronisk handel; LOV nr. 227 af 22/04/2002 (Gældende)</p> <p>Http://www.retsinfo.dk/_GETDOC_/ACCN/A20020022730-REGL</p>
Deutschland	<p>Gesetz über rechtliche Rahmenbedingungen für den Elektronischen Geschäftsverkehr (Elektronischer Geschäftsverkehr-Gesetz (EGG))</p> <p>Bundesgesetzblatt (BGBl) 2001 Teil I Nr. 70 vom 20. Dezember 2001, S. 3721</p> <p>Http://www.iid.de/iukdg/EGG/index.html</p> <p>Mediendienste-Staatsvertrag in der Fassung des sechsten Rundfunkänderungsstaatsvertrags in Kraft seit 1. Juli 2002, u.a. im Gesetz- und Verordnungsblatt für das Land Rheinland-Pfalz vom 12. Juni 2002, S. 255</p>
Ελλάδα	<p>ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ'ΑΡΙΘ. 131 Προσαρμογή στην Οδηγία 2000/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με ορισμένες νομικές πτυχές των υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας, ιδίως του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην εσωτερική αγορά.</p> <p>(Οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο).</p> <p>Αρ. Φύλλου 116, 16 Μαΐου 2003, σελ. 1747</p> <p>[Præsidentens forordning nr. 131 om gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked ("Direktivet om elektronisk handel")</p> <p>Grækenlands officielle tidende nr. 116 af 16. maj 2003, s. 1747]</p>

España	<p>Ley 34/2002, de 11 de julio, de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico</p> <p>BOE n° 166, 12.7.2002, p. 25388</p> <p>Http://www.setsi.mcyt.es</p>
France	<p>Gennemførelse endnu ikke afsluttet.</p> <p>Lovudkast notificeret til Kommissionen i henhold til informationsproceduredirektivet (direktiv 98/34). Notifikation nr. 2003/0127, tilgængelig på Kommissionens websted: http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/tris</p>
Ireland	<p>European Communities (Directive 2000/31/EC) Regulations 2003 (S.I. No. 68 2003 of 24.2.2003)</p> <p>Http://www.entemp.ie/ecd/ebusinfo.htm</p>
Italia	<p>Decreto legislativo 9/04/2003, n. 70</p> <p>Supplemento ordinario alla Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana – Serie Generale – n. 87 del 14/04/2003</p> <p>Http://www.senato.it/parlam/leggi/deleghe/03070dl.htm</p>
Luxembourg	<p>Loi du 14 août 2000 relative au commerce électronique modifiant le code civil, le nouveau code de procédure civile, le code de commerce, le code pénal et transposant la directive 1999/93 relative à un cadre communautaire pour les signatures électroniques, la directive relative à certains aspects juridiques des services de la société de l'information, certaines dispositions de la directive 97/7/CEE concernant la vente à distance des biens et des services autres que les services financiers</p> <p>Memorial, Journal Officiel du Grand-Duché de Luxembourg, A – N° 96 du 8 septembre 2000, p. 2176</p> <p>http://www.etat.lu/memorial/memorial/a/2000/a0960809.pdf</p>
Nederland	<p>Gennemførelse endnu ikke afsluttet.</p>
Österreich	<p>152. Bundesgesetz, mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elektronischen Geschäfts- und Rechtsverkehrs geregelt (E-Commerce-Gesetz – ECG) und das Signaturgesetz sowie die Zivilprozessordnung geändert werden</p> <p>Bundesgesetzblatt 2001 vom 21. Dezember 2001, Teil I S. 1977.</p> <p>http://bgbl.wzo.at</p>
Portugal	<p>Gennemførelse endnu ikke afsluttet.</p> <p>Lovudkast notificeret til Kommissionen i henhold til informationsproceduredirektivet (direktiv 98/34). Notifikation nr. 2003/0134, tilgængelig på Kommissionens websted: http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/tris</p>

Suomi/Finland	<p>Laki N:o 458 tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta, 5.6.2002.</p> <p>Suomen Säädöskokoelma N:o 458, 11.6.2002, p. 3039.</p> <p>http://www.finlex.fi/pdf/sk/02/vihko072.pdf</p> <p>Finland har desuden ændret tre andre love som led i gennemførelsen. Disse (Suomen Säädöskokoelma Nos. 459-61) er også tilgængelige via ovennævnte link.</p>
Sverige	<p>Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster av den 6 juni 2002; SFS 2002:562 av den 14 juni 2002</p> <p>Elektronisk tilgængelig via http://www.regeringen.se; et direkte link findes dog ikke.</p>
United Kingdom	<p>The Electronic Commerce (EC Directive) Regulations 2002</p> <p>SI n° 2013 of 21.8.2002</p> <p>http://www.legislation.hmso.gov.uk/si/si2002/20022013.htm</p> <p>Med henblik på særskilt gennemførelse i sektoren for finansielle tjenester: http://www.hm-treasury.gov.uk/Documents/Financial_Services/Regulating_Financial_Services/fin_rsf_edirec.cfm?</p>

2. EØS-medlemsstater:

Island	<p>Lög um rafræn viðskipti og aðra rafræna þjónustu 2002 nr. 30 16. apríl.</p> <p>Lagasafn. Uppfært til október 2002. Útgáfa 127B. Prenta í tveimur dalkum.</p> <p>(Act No 30/2002 on Electronic Commerce and other Electronic Service)</p> <p>http://www.althingi.is/lagas/127b/2002030.html</p>
Liechtenstein	<p>Gesetz vom 16. April 2003 über den elektronischen Geschäftsverkehr (E-Commerce-Gesetz; ECG)</p> <p>Liechtensteinisches Landesgesetzblatt 2003, Nr. 133 am 12. Juni 2003</p>
Norge	<p>Lov 2003-05-23 nr 35: Lov om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven)</p> <p>Publisert: I 2003 hefte 7.</p> <p>Http://www.lovdata.no/all/hl-20030523-035.html</p>